

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr H. W. Laman, Assen; Dr C. Lindboorn, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Broomstraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Gues.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f1.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Bij den achtsten Jaargang. — Genot en geluk in den modernen tijd. I. — Uit de Schrift: Knikkende knieën. (Hebr. 21:12). — Kerkelijk Leven: Synode-Indrukken, VI. Aan Oud-Hospitanten van de V. U. Uitsluit. Afscheid. Geref. Studentenbeweging. — Literatuur en Kunst: Margaretha Meyboom +. — Het Boek van de Week: Barbusse — over Jezus. — Opvoeding en Onderwijs: „Zedelijke begrippen“. — Zending en Evangelisatie: Het lied in de Evangelisatie. — Perschoon, — Kerknieuws.

BIJ DEN ACHTSTEN JAARGANG.

Het redactioneel woord bij de opening van den achtsten jaargang kan ditmaal kort zijn.

Herleest men de beloften bij de intrede van den vorigen jaargang gedaan, dan zal men toestemmen, dat vele daarvan zijn ingelost.

Wat nog niet vervuld werd komt het eerst aan de beurt in den nieuwen jaargang.

Voorts is een nieuw programma gereed gemaakt.

Publiceren doen wij dit voornemen niet, want het is nog niet zeker, dat alle deskundigen, die voor een bepaald onderwerp zijn aangezocht, in de gelegenheid zullen zijn daarover te schrijven.

De Redactie wenscht geen verwachtingen op te wekken, voor zij zich de grootst mogelijke waarborgen heeft verschaft, dat zij ook verwezenlijkt zullen worden.

Immiddels kunnen de lezers er zich van overtuigd houden, dat ons blad er het eerst bij zal zijn om over kwesties, welke de geesten bezig houden, voorlichting te geven.

De Redactie hoopt den regel getrouw te blijven: het urgente gaat vóór het bijkomstige.

Abonnees te werven is de taak der Redactie niet. Dat ligt op den weg van onze uitgeverijfirma en op dien van onze lezers. Wel worde er hier nogmaals aan herinnerd, dat het den arbeid zeer vergemakkelijken zou en dat ons blad nog beter aan zijn doel zou beantwoorden indien het elke week, zeg, met vier bladzijden meer kon uitkomen. Maar daarvoor zou het abonnementsental dan ook eenigszins belangrijk moeten stijgen.

Derhalve, in plaats van met reclame-achtigen trots er ons op te laten voorstaan, dat „De Reformatie“ het grootste Gereformeerde weekblad is, dat ons land bezit, willen wij liever de noodzakelijkheid bepleiten van een niet al te geleidelijke uitbreiding.

De richting, waarin ons blad zich beweegt, teekent zich niet door nieuwe programmatie, maar in de concrete werkelijkheid, hoe langer hoe duidelijker af.

Er is onder ons, niet alleen in het kerkelijke leven — waarvoor de Synode van Groningen als bewijs kan dienen — maar ook op ander gebied een teveel aan conservatisme en een tekort aan progressie, vooruitgang, voorvaren.

Zoowel op dat teveel als op dat tekort heeft ons blad herhaaldelijk gewezen.

Het hoopt daarmee in onverminderde, ja, in vermeerderde kracht voort te gaan.

Kritiek mag daarom niet uitblijven.

Maar plechtig wordt hier de belofte vernieuwd, dat die kritiek steeds opbouw zal beoogen.

Weten wij geen beteren dan den bestaanden weg aan te wijzen, dan zien wij liever van kritiek af.

Doch ons blad trachtte steeds — de vorige jaargang kan ervan getuigen — voor nieuwe banen het oog te openen, nieuwe en doeltreffender middelen aan te prijzen, nieuwe perspectieven te toonen.

En werden totnogtoe onze handen veelszins gebonden door de bekende kerkelijke procedures, wij meenen ze nu vrij te krijgen en onze pen des te beter te kunnen hanteeren om voor de zware toekomst te werken.

Reformatische roeping eischt dat.

Ons vertrouwen is daarbij alleen gevestigd op Hem, die een Licht is, dat verlicht een ieder mensch komende in de wereld.

Alleen wanneer wij van Hem licht ontvangen, kunnen wij voorlichting geven.

Om velerlei wordt er in onze kringen geboden.

Bidt gij ook wel een enkele maal om den voorspoedigen arbeid van ons blad?

Gelieve dat dan te blijven doen of te gaan doen.

De Redactie gelooft u dit te mogen vragen om 's Heeren wil.

EINDREDAKTEUR.

GENOT EN GELUK IN DEN MODERNEN TIJD.

I.

Het blijft nog altijd de dure roeping van den christen acht te geven op de teekenen der tijden.

Doch ik beweer niet te veel als ik zeg dat die taak van dag tot dag zwaarder en meer verwickeld wordt.

Het tegenwoordige wereldleven wordt door zoovele en zoo uiteenlopende krachten bewogen, door zoo schijnbaar onsamenvattende factoren beheerscht, dat het steeds moeilijker valt deze tot hun beginsel te herleiden.

Velerlei draden liggen dooreengestrengeld en verknoot in het gabelin dat men het beeld van onzen tijd noemt.

Maar neen, een gabelin, daarmee kan men onze bewogen dagen niet vergelijken.

Dit herinnert aan stille, statige kasteelzalen van vroeger eeuwen, waarin kalme woende en waar de troost was van vreugdevol arbeid, de vele, vele uren van strakke gebondenheid aan één groot schiedstuk.

Onze tijd is zoo gansch anders.

Zijn beeld is velerlei het telkens wisselende en verglijdende van de onrustig trillende film, waarin de felle en heftige acties en emoties elkaar verdringen. Even slechts komen ze voor uw oog met scherp gesneden contouren, eer ze wegglijden.

Het leven van den modernen mensch is niet anders dan een kortsluitingmaking tusschen het verleden en de toekomst. Al de verborgen krachten van die beide raken elkaar er slechts even in aan, maar onder hoogspanning.

Toch zijn er in dat bont gewirwar van onzen tijd wel enkele vaste lijnen te ontdekken.

Dat kan ook niet anders, omdat de mensch zelf, antiek of modern, geen ander wezen is geworden, en zijn lichaams- en zielkrachten vrijwel constante grootheden zijn gebleven.

Maar zijn relatie tegenover de geschapen wereld met haar toemeloze energieën heeft hem in een gansch andere levensfeer gezet, waaraan hij zich, psychisch en somatisch, met ziel en lichaam, heeft aangepast.

Zullen wij nu als christenen, in gehoorzaamheid aan het bevel van onzen Koning, ook aan den modernen mensch het evangelie der verlossing prediken, dan moet het ons niet teveel moeite zijn te trachten dien mensch van onzen tijd eenigszins te begrijpen. Hoe zullen wij hem prediken zoo wij hem niet verstaan? Dan zou het evangelie voor hem ook niet anders zijn dan de vluchtige raaklijn, die slechts even den cirkel zijns levens bevoert, maar hem in het centrum daarvan onbewogen laat.

Als we het legerkamp onzer tegenstanders niet verken, hoe zullen we den aanval wagen?

Eén trek in het beeld van de moderne wereld is wel heel duidelijk: die der onevenwichtigheid tusschen arbeid en ontspanning, tusschen werk en genot, tusschen genot en geluk. Met den heerlijken ritmus, waarmee God bij de schepping ons leven in een standvastige en harmonische verhouding tusschen zes dagen arbeid en één dag rust heeft gesteld, wordt hoe langer hoe meer gespot.

Actie en contemplatie, gespannen werk en ontspannen rust zijn door onzen Schepper in een wonderschoone evenredigheid gesteld, en het is nimmer straffeloos gebleven als de mensch zich schennend aan dat werk Gods heeft vergrepen.

In de dagen der Fransche Revolutie heeft men getracht de arbeidsweek tot negen dagen te verlengen en daarna één dag rust te geven. Die poging is wel heel smadelijk mislukt.

Nu echter is er bij den mensch van onzen tijd een begeerte ontwaakt om de arbeidsweek in te krimpen, en den rustdag te vernieuwvuldigen. Bewust of onbewust ligt hieraan ten grondslag een tegenzin tegen den arbeid zelf en een sterk verlangen de genotmogelijkheden zoo ruim te nemen als maar kan. Zoo weinig mogelijk arbeid, zooveel mogelijk vrije tijd, en in dien vrijen tijd zoo intens mogelijk genieten, dat is het ideaal van den mensch der twintigste eeuw geworden.

Toch zouden we verkeerd gaan als we meenden dat alleen de passie voor het genot den modernen mensch in deze richting heeft geleid.

Veeleer is hij daartoe gedrongen door oeconomische krachten, die hij zelf eerst ontdekt heeft, maar nu niet meer beheerschen kan. Ik bedoel niet de vrijmaking van

den arbeid, noch de organisatie der arbeiders. Al zijn dit factoren van gewicht, we mogen die niet overschatten, omdat de industrie in onzen tijd den arbeider behalve producent steeds meer consument heeft gemaakt, en hij dus bij de industrie aan beide zijden betrokken is, zoowel aan den fabriekskant als aan den winkerkant; hij is maker en afnemer. Maar, om afnemer te zijn is kapitaal noodig.

Door dit alles is er een groote paradox in de moderne wereld gekomen, waarvan de beteekenis ook voor het religieuze leven niet onderschat mag worden.

Wilt ge zien waartoe dit in de praktijk leidt, dan moet ge u eens herinneren de maatregelen, door den automobielkoning Ford ten vorigen jare ten opzichte zijner arbeiders genomen. Met zekere koninklijke vrijgevigheid bepaalde Ford dat zijn arbeiders voortaan in plaats van een zesdaagsche arbeidsweek er een van vijf dagen zouden krijgen (40 uren), dus van Vrijdagavond tot Maandagmorgen vrijaf zouden hebben, en zulks zonder eenige salarisvermindering.

Deze daad is iets anders geweest dan een royaal gebaar over moede loonslaven. De Haagse Post meende destijds dat de heer Ford zijn tekort aan bestellingen op deze wijze wilde camoufleren, omdat de wereld toch eens volgefurd raakte. Vast stond dat bij Ford de koopman achter het schoone masker van den weldoener stond. Maar men heeft toch te weinig gelet op de argumenten waarmee Ford ook tegenover zijn collega's deze krachttoer heeft goed gepraat.

In een Engelsche krant heeft Ford rekenschap en verantwoording gegeven, en het bleek daar duidelijk dat zijn wijze woorden mouwen hadden, waar hier en daar een aap uit leek.

Immers, aldus redeneerde Ford: arbeiders vormen het grootst aantal verbruikers der wereld, en inzonderheid van de Amerikaansche industrie. Geef hun twee dagen vacantie; die brengen ze na hun ingespannen werk (want Amerika geeft veel dollars, maar vraagt sterk gespannen arbeidskracht) niet dóór in een fauteuil. Ze hebben geld; zij gaan er op uit; ze willen met hun gezin genieten; ze maken vertering, daardoor versterken ze productie; gevolg zal zijn prijsverlaging en salarisvermeerdering, verhooging van het welstandsgevoel en welvaartsspel der groote massa. Daardoor nog groter vertering, nog meer productie, nog meer dalen der prijzen en stijgen der loonen, enz. enz. Dat wordt dus een schijnbaar eindeloos voortgaande vermenigvuldiging, waarbij elke factor zichzelf automatisch een telkens hooger exponent geeft.

Achter dit modern optimisme van den autokoning voelt men de groote paradox, waartoe het industrietijdperk de wereld gebracht heeft en waarbij het: „tijd is geld en geld is 'tal“ een nieuwe toepassing vindt.

Een Fransch tijdschrift schreef eerst spottend over de arbeiders van Ford: „ils ne se reposeront plus, comme Dieu, le septième jour, mais le 6e et le 7e“ (zij zullen niet meer, als God, den 7en, maar den 6en en den 7en dag rusten), maar voegde er toch een woord aan toe dat de schijnbaar onschuldige zaak in een ander licht zette.

Tot dusver, schreef het, hebben wij (in onze blijbare domheid) *divinisé le travail*, den arbeid vergoddelijkt, als bron van welvaart en overvloed. Voortaan moeten we daarnaast als gelijkwaardige bron nemen de *ledigheid*, de verdubbeling van vacaties; de mensch gaat het scheppingswerk retoucheeren of bijwerken, en geeft een verbeterden Genesis.

Het maatschappelijk terrein is hier voor ons zeer leersaam om de mentaliteit van den modernen mensch te leeren kennen. Daarom moeten we over de hier aan de orde gestelde problemen niet haastig heenglijden. Want heel het groote gebaar van Ford is in wezen niet anders dan een doortrekken van de lijnen der machtige industrie. In dit opzicht is zijn paradox welvaart door ledigheid zoo logisch mogelijk. Trouwens, ook daarin dat hij als weldoener dichter bij zijn eigen safes dan bij het geldtronnetje van zijn arbeiders staat.

Herinner u slechts den tijd toen de machine haar triumftocht in de fabrieken begon. Hoevele zwartzieners en ongeluksprofeeten hebben toen het banvonniss over haar uitgesproken! Zij zou de massa verarmen, de meesters rijk maken.

Men vergat daarbij dat de machine geen weelde-automaat is, of dingen maakt voor een museum. Haar kracht is dat zij aflevert noodzakelijke dingen, maar haar zwakte dat ze dit doet in overstelpenden over-